

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SORANER - *bladet*

Månedsskrift for Soransk Samfund

Årgang 67 . Nr. 9

November

1982

FREDERIK DEN ANDEN

Skolens stifter skal nu endelig have et mindesmærke.

Indhent tilbud på

Person-, Last-, Varevogne

MERCEDES-BENZ

4300 HOLBÆK
Hovedvej 4
(03) *43 41 22

4400 KALUNDBORG
Slagelsevej 162
(03) *51 11 66

4500 NYKØBING Sj.
Autogården
(03)* 41 11 22

Nyt tøj til bilen

ALTIKA

Autokonfektion
Blegdamsvej 28
2200 København N
(01) 39 64 41

Poul & Bent Henningsen
(1939)

**H. C. Bjødstrup
Jensen**

Urmager & Optiker

St. Kongensgade 32
1264 København K
Telf. 15 18 21

Grundlagt 1821

Sorø Akademis
Skovdistrikt

Telf. (03) 63 01 25

gælder det **SPHAGNUM** så tal med

Pindstrup Mosebrug A/s

Pindstrup
8580 Ryomgård
Telefon (06) 39 61 00

SAAB

**LANCIA
POLSKI FIAT**

Salg - Service

Aut. SAAB-forhandler
NIELS THIELE

Automobiler
STENLØSE

Tlf. (02) 17 00 72

**SVEGÅRDS
BOGHANDEL
SORØ**

TELEFON (03) 63 00 27
POSTKONTO 6 00 71 63

THOR-VASK - NÆSTVED

TELEFON 72 25 50

Chr. Tom Petersen
Academia Sorana

efter tegning af Christian Tom-Petersen

SORANER-BLADET

NOVEMBER 1982

67. ÅRGANG

NUMMER 9

Frederik II og skolens 400 års jubilæum den 31. maj 1986

Som det vil være bekendt for læserne af Soraner-Bladet, har den nuværende bestyrelse følt, at den arvede fra tidligere soranere en pligt til ved Skolens 400 års jubilæum at råde bod på det faktum, at intet mindesmærke på skolens grund minder dens elever og dens besøgende om skolens stiftelse og dens stifter.

Som det også vides fra Soraner-Bladet, har bestyrelsen på forskellig måde haft kontakt med soranske kunstnere og andre, som man mente måtte have interesse for denne sag, og vi har anmodet om forslag til mindesmærke eller en anden måde at markere dagen på. Der er herved indkommet en halv snes forslag, og megen diskussion er gået forud, inden bestyrelsen har fundet frem til det, som den mente, måtte være det rette.

Vi har lagt vægt på følgende: 1. Der skal være økonomisk mulighed for at gennemføre projektet med midler fra Soransk Samfund og ved evt. donationer fra gamle soranere. 2. Det skal i følge overleveringen fra de tidligere Soraner-generationer være et virkeligt mindesmærke, d. v. s. noget, der fortæller om Skolens stiftelse og/eller Fr. d. II – ikke blot en fødselsdagsgave til Skolen. 3. Et evt. kunstværk skal i sig selv fortælle om eller symbolisere begivenheden, hvilket udelukker abstrakt kunst, hvor berettiget denne end måtte være i andre sammenhænge. 4. Det skal helst være en nutidig kunstner, men 5. må på den anden side ikke være så outreret, at det vækker »forargelse«. 6. Det skal passe ind i stedets atmosfære.

På generalforsamlingen i april 1982 fremlagde vi vore ideer og fortalte om de indkomne forslag. Ved denne lejlighed fik vi opbakning om to af vore ideer, men ikke om den tredje – frilægning af den gamle stenbro i Klosterporten.

Bestyrelsen har derfor besluttet at søge følgende gennemført:

1. Opsætte to tavler i Klosterporten – en til minde om Klosterets grundlægger Absalon og hans slægt, og en til minde om Fr. d. II og Skolens stiftelse.

2. Opsættelse af en buste af Fr. d. II, helst lavet af en nutidig kunstner.

Forud for denne beslutning er gået mange møder og forhandlinger i de sidste 5-6 år, og mange af vore medlemmer vil nok sukke og sige: »så barslede bjerget altså med en »mus«, men glæd jer så over, at det er barslet – det har været i omstændigheder i 100 år.

Lad mig til slut sige, at vor økonomi nok bliver anstrengt, især da vi også har andre projekter i gang som at fortsætte Soranerbogierne fremad fra 1960, hvor de endte, og at søge et nyt værk udgivet om Holberg, som – om han lever så længe – vil fylde 300 år i 1984.

Vi vil derfor i bestyrelsen være taknemmelige, hvis gamle soranere vil give økonomisk støtte til et eller flere af disse projekter.

P. Taarnhøj.

Soranerbiografier

1584-1737 – 175 kr.

1747-1800 – 75 kr.

1822-1900 – 200 kr.

1901-1960 – 150 kr.

1901-60 fås også i tiårshæfter a 25 kr.

Ved forudbetaling til kassereren

Civilingeniør S. Kamman

Tobaksvejen 10, 2860 Søborg

Postgiro 4 00 17 10

sendes de ønskede bind portofrit – ellers på efterkrav. Hele værket: 600,- kr.

Rejsen tilbage til kilderne

Rustale ved årsfesten den 16. oktober af vicebiskop J. C. Chemnitz (S53)

Kære studenter af 1982, mine damer og herrer, hr. formand, hr. rektor, og lad mig tilføje: ærværdige gamle skole – Academia Sorana!

Jeg føler det som en stor ære at stå på denne fornemme talerstol i festsalen på min og utallige andres barndoms og ungdoms skole – og det endda ved en lejlighed som denne.

I min skoletid har *også jeg* siddet manganen gang *nedenfor* denne talerstol og lyttet til, hvad en taler havde på hjerte. Efter endt studentereksamen har *også jeg* stået *foran* talerstolen og med et håndtryk fra rektor fået overrakt mit eksamensbevis, der samtidig var det ydre tegn, der skilte mig fra den skole, der havde været mit hjem, og som havde præget mig i de år, hvor jeg og andre viklede os ud af barndommen og gradvist trådte ind i de vigtige og vanskelige ungdomsår.

Nu står jeg *på* denne talerstol, og skal forsøge at give jer studenter af 1982 et godt ord med på jeres rejse ind i fremtiden. Jeg føler en stor glæde og taknemmelighed derved, da jeg – som flere vil vide – ikke færre end to gange tidligere, nemlig i 1979 og i 1981, har sagt ja til at tale ved årsfesten efter indbydelse fra Soransk Samfunds formand, overlæge Palle Taarnhøj, men begge gange – i sidste øjeblik – har måttet melde afbud på grund af sygdom. – Åbenbart har det alligevel ikke afskrækket formanden fra at forsøge en tredje gang – og denne gang er det endelig lykkedes! – Hjertelig tak for denne stædige vedholdenhed.

For et par år siden deltog jeg i indvielsen af en kirke på den lille fiskerbygd Napasoq i Sukkertoppen kommune i Grønland. Forhistorien er underordnet i denne sammenhæng – bortset fra en enkelt ting. Kirkens arkitekt Holger Jensen og jeg førte lange samtaler forud for den endelige beslutning om kirkens udsmykning. Altervæggen og de to sidevægge ville blive store ubrudte vægflader af træ – velegnede til billeddekorationer, som Holger Jensen selv indvilgede i at udføre.

Jeg så gerne vægfladerne udsmykket med skildringer af det grønlandske folks liv og færden op gennem tiderne – iblandet træk fra vor arktiske natur, der på godt og ondt blev folkets vilkår og skæbne. Altervæggen skulle fremtræde med en skildring af, hvordan kristendommen blev formidlet ind i folket og vandt indpas, så den slog dybe rødder i klippepalterne og det grønlandske folkesind.

Et par paralleller til min ide: Det gamle Testamente er et uomgængeligt kildekrift – sammen med et godt kendskab til landområderne, hvor dets scener udspillede sig – ikke alene til forståelse af det jødiske folks historie og skæbne, men også som forudsætning for Jesu forkyndelse og kristendommens opståen.

– Ligeså er kendskab til den nordiske mytologiske verden, til de naturgivne forhold i landet og til folkets urhistorie og senere skæbne, en betingelse for at kunne vide, hvad det i dag betyder at være dansk. Ebbe Reich Kløvedal beskæftiger sig på en særdeles inspirerende måde med dette emne i mange af sine bøger – og det er gjort godt!

I Grønland kræver løsningen af vores nuværende dybtgående identitetskrise – med dybt tragiske og ulykkelige forhold til følge – at vi på samme måde besinder os på vor egen fortid, vort folks historie og skæbne, sådan som den er blevet formet gennem tiderne.

Udsmykningen af den lille kirkes vægflader – kunne den bidrage til et større klarsyn omkring egen identitet? Ville det være muligt at skildre *den* sammenslutning af eskimoisk og kristen livsforståelse, der tog sin begyndelse for godt og vel 250 år siden? – Det er vitterligt, at ud af denne proces er der vokset en kristendom frem, der er grønlandsk, som selvsagt ikke er færdigudviklet, akkurat som kristendommen har sin særlige farve og form i Danmark eller som det tydeligt i disse år ses i Afrika, hvo de unge kirker udvikler en kristendom i afrikansk skikkelse som afløsning for missionstidens overførsel af europæisk kristendom, der som bekendt af og til gav sig grotesk udtryk i, at man rejste kopier af den hvidkalkede og kamtakkede danske landsbykirke midt inde i Afrika!

Men tilbage til Napasoq! Udsmykningen blev til noget. Ved det lille træorgel i kirken fortæller nu et billede om den gamle eskimoiske musik- og sangudøvelse gennem trommedansen. Rundt på sidevæggene er der scener fra Grønlands natur og dyreliv. Midtaldernes kristne vikinger, der levede i landet i næsten 500 år, er ikke glemt, heller ikke Hans Egede og kolonitidens periode. Ved døbefonten leger nutidige grønlandske børn i et sommerligt fjeldlandskab. Ved prædikestolen er der en fremstilling af slæderejsendes ankomst og modtagelse, der fortæller om det hjertelige gæstevenskabs betydning for mennesker, der bor isoleret og er afhængige af hinandens hjælp, og som inspireres af at meddele sig til hinanden med nyheder, erfaringer og fortællinger – en hentydning til det talte ords magt – også fra en prædikestol.

Over alteret – der har et sirligt broderet forhæng med brogede grønlandske blomster – skinner en gylden sol og foran denne nærmest svæver et smukt udformet trækurs, belyst ovenfra af lyset fra et skjult vindue. På den ene side står en gruppe nutidige mennesker på en fjeldtop med opstrakte hilsende arme – akkurat som man den dag i dag gør det, når man efter vinterens mørketid samles og med salmesang hilser den genkomne sol velkommen,

når den første gang dukker frem over horisonten i syd. — På den anden side af alteret ligger en gammel mand udenfor sit østgrønlandske skindtelt hvilende på den ene albue og med højre hånd løftet mod — skal jeg vove at sige — »sol-korset«. Dette motiv er hentet fra en gammel østgrønlandsk fortælling, der hedder: Storfangeren fra Aluk, og I skal lige høre denne korte fortælling.

Knud Rasmussen: Myter og Sagn I-III, 1924, bd. II s. 23-25.

Storfangeren fra Aluk

Der går sagn om en storfanger fra Aluk, der aldrig forlod det sted, hvor han var født. Så højt elskede han sin boplads, at han ikke holdt af at rejse andre steder hen på fangstrejse; men han led heller aldrig nød, der hvor han var.

Men storfangeren havde en søn, og da dennes forstand vågnede, stod det klart for ham, at han aldrig nogensinde havde forladt Aluk. Og når deres bopladsfæller drog ud på fangstrejser, ønskede han ofte at fare med; man da han holdt meget af sin fader, lod han sig ikke mærke dermed. Somme tider kunne han forsøge at vække faderens rejselyst, men denne svarede ham blot:

»Fra det øjeblik, jeg tog land ved Aluk, kan jeg ikke mindes nogen sinde at have forladt det«.

Men hver gang de blev ene tilbage, og alle de unge rejste bort til fremmede kyster, blev sønnen tavs.

Når midsommer var inde, kunne faderen ikke sove om morgenen på den tid, da solen stod op over landene. Man fortalte, at det var, fordi han måtte se den stå op over havet, medens strålerne ligesom splintredes mod isfjælde. Dette syn gik ham således til hjertet, at det var ham umuligt at forlade sin boplads.

Således gik årene. Men da faderen på grund af ælde ikke mere kunne jage, og sønnen alene drev fangsten, kunne han ikke længere modstå sin udlængsel, og en forårsdag sagde han derfor til sin fader:

»Denne gang vil jeg forlade min boplads og søge mig nysyn i en fremmed egn«.

Længe ventede han, at Faderen skulle svare, men denne blev tavs, og da han ikke svarede, søgte sønnen endnu en gang at skyde sin rejselyst fra sig. Det var først senere, da han ikke længere kunne beherske sine tanker, at han bestemte sig til ikke at tie stille, før faderen var gået ind på hans ønske.

Engang da han kom hjem fra fangst, og de sad og ventede på, at det skulle blive aften, gav han sig derfor atter til at tale sin fader:

»Denne gang skal det være alvor; nu vil jeg forlade mit land og drage nordpå for at søge nysyn i en fremmed egn«.

Men faderen svarede ikke. Først da sønnen for anden gang henvendte sig til ham, sagde han, da der nu ikke var andet at gøre:

»Men så må vi ikke rejse alt for langt mod nord, og du må love mig, at vi skal vende tilbage igen til vor boplads«.

Nu blev sønnen glad, og han fik travlt med at gøre sin konebåd rejseklar.

Og en morgen i fint vejr rejste de da endelig mod nord. Og de rejste langt, langt, og jo længere de kom nordpå, desto bedre syntes sønnen om landene.

Og de rejste og rejste, og det var første gang, at faderen havde været så længe borte fra sit land. Og jo længere det led ud på sommeren, des mere så han sit land for sig i minderne. Og han længtes, og langsomt blev han søvnløs, og om morgenen, på den tid, solen stod op, kunne han aldrig sove; thi altid spærrede fjældene for horisonten, så at man ikke kunne se det første solgry.

Først ville den gamle ikke tale til sønnen derom, men da han ikke længere kunne bære sin længsel, tog han til orde og sagde:

»Lad os nu vende hjem, ellers dør jeg af længsel!«.

Det var svært for sønnen at vende om, nu da landene blev skønnere og skønnere. Og dog satte han atter kursen mod syd, da faderens ord stadig lød for ham.

Men skønt det nu bar hjemover, var det, som om det blot blev værre og værre med faderen; thi han sov næsten aldrig, og når de vågnede om morgenen, gik han omkring uden for teltet. De rejste og rejste og nåede da tilsidst hjem igen til deres boplads.

Ganske tidligt den første morgen vågnede sønnen ved faderens stemme, og hans ord lød således:

»Intet under, at man har svært ved at forlade Aluk! Se blot den store sol, når den hæver sig op over havet og dens stråler brydes mod horizontens isfjælde!«.

Og han hørte gentagne gange den gamle mand bryde ud i glædesråb, og så blev der stille. Sønnen lyttede længe efter ham, men da faderen, som var lige udenfor teltåbningen, ingen lyd gav fra sig, stod han op og trak teltforhængen til side. Og se — der lå den gamle mand udstrakt på jorden med ansigtet mod solen. Og da sønnen rejste ham op, åndede han ikke.

Således blev den gamle storfangers gensyn med solen ved sin boplads. Hans glæde var så mægtig, at hans hjerte brast. Og sønnen, der følte sig skyldig i sin faders død, byggede ham en grav på toppen af et fjæld, men den udsigt, som han havde elsket, da han levede.

Og siden fortælles det, at han blev sin fader lig, og at han heller aldrig mere forlod sin boplads, men blev på Aluk til sine dages ende.

Korset i solen! — Kristendommens glade budskab om livets sejr over døden ved Jesu død og opstandelse symboliseret i korset — sammensmeltet med det grønlandske menneskes livsglæde i en ellers nok så barsk og far-

lig arktisk natur, der dog også er smuk, overvældende smuk, symboliseret i den strålende opgående sol. Det er altrevæggens udsmykning i den lille fiskerbygds kirke.

Hvad vedkommer det nu jer – danske studenter af 1982 – at jeg mener, at det unge hjemmestyrede Grønlands folk må finde sit ståsted ved – som forsøgt skildret i den lille kirke i Napasog – at vedkende sig sit folk og sit land i fortid og nutid og i før-kristen og kristen tid? Hvad vedkommer det jer, at jeg mener, at vi i dag i Grønland ikke længere er eskimoer – efter 250 års påvirkning og indoptagelse af elementer fra Europa, ikke mindst i vor levetid og væsentligst formidlet gennem Danmark – men at vi heller ikke er danskere og aldrig bliver det, for så vidt som dansk og grønlandsk natur næsten er som dag og nat, og vi har et modersmål, der ikke er det fjerneste i slægt med det danske, men er yor egen dialekt af det eskimoiske sprog, der tales af vore stammefrønder i det arktiske Canada og i Alaska og på den anden side af Beringsstrædet i Sibirien. Nej, vi er ikke eskimoer, vi er ikke danske, vi er grønlandere! Et folk opstået ved et spændende kulturmøde. Der – i denne blanding, som er os – skal vi finde vores identitet, om vi vil overleve som mennesker!

Jeg spørger igen: Hvad vedkommer det jer – danske studenter af 1982? Selvfølgelig vedkommer det jer! Ligegyldigt hvor i verden vi lever, hviler der et krav over hver generation og over hver enkelt i generationen om at lære sig selv at kende.

At ville lære sig selv at kende er som at have en dunkel kammerat med sig på rejser gennem livet, som H. C. Andersen skildrer det i sit eventyr »Rejsekammeraten«. Han er dunkel, men melder sig i perioder med en sådan styrke, at han ikke er til at afvise. Prøver vi at afvise ham – måske læse ham inde – melder han sig med større styrke. Lytter vi til ham – og det kræver meget mod, som det også fremgår af eventyret – bliver han os til hjælp og beriger og udvider vort liv. Afviser vi ham, bliver han destruktiv, og vores verden skrumper ind og visner. Han er der hele tiden, men melder sig stærkest i livets afgørende faser, i pubertetens og de unge års overgang fra barn til voksen, i mødet mellem mand og kvinde, i ægteskabet, i vort forhold som forældre til vore børn, i forholdet til familie, venner og arbejdsfæller og i vores syn på det samfund, vi lever i og er en medansvarlig del af. – Held den, der har mod til ikke at afvise rejsekammeraten, men lære ham at kende og stå fast. Derved modnes vi og lærer os selv at kende.

Jeg har kendt et menneske – elskelig som få var hun – der ikke havde turdet eller magtet at gøre sig afgørende fri af sine forældre. Hun manglede modet til at løbe den risiko, der altid ligger i at bryde ud af noget bestående og betryggende, og hengive sig ud i det nye og ukendte. Hendes naturlige lyst og trang til selv at skabe ud af de rige evner og gode

kræfter, som hun havde, havde lidt et afgørende knæk.

Hun byggede en høj mur op omkring sig selv og sin tilværelse til beskyttelse mod den risikofyldte og truende omverden. Inden for muren blev der trygt og godt at være. Jeg kom der som barn og ung og oplevede en atmosfære af særlig hygge og varme. Herinde bag muren udfoldede hun sig med sin stille varme, sit skabende væsen, sin musikglæde, sin fortælleglæde og sin kærlighed. Men for at opretholde dette liv brugte hun mange kræfter til at forstærke og udbrede muren, så snart der viste sig en sprække, og hendes tilværelse var selvfølgelig hverken sorgløs eller problemløs – forstod jeg sidenhen. Med alderen svandt kræfterne ind, og det krævede mere og mere af hende at vedligeholde muren. Der blev nok også med tiden lidt mere ensomt derinde. Angsten for verden uden for – som hun ikke havde gjort sig fortrolig med i tide – angreb hende oftere og oftere efterhånden som muren forfaldt, og hun gennemgik i en høj alder svære år. Angsten for døden, som måtte komme, trængte sig ind på hende. Hun var ikke forberedt til at sige ja til døden, ikke blevet fortrolig med den, fordi hun ikke havde lært at sige ja til livet i dets risikofyldte, men levende mangfoldighed. Livet og døden hører uløseligt sammen. Ja, vi kan sige, at døden er livets rejsekammerat. – Jeg holder selvfølgelig stadig meget af hende, og hun levede ikke et kærlighedsløst liv. Vi, der kom i hendes hjem, modtog megen kærlighed, men det siger næsten sig selv, at hun forblev ugift livet igennem.

Jeg spørger igen: Hvad vedkommer det jer – danske studenter af 1982 – at høre om hende, jeg her har fortalt om? Selvfølgelig vedkommer det jer!

Også I skal tage stilling til mangt og meget i livet – og alt i jeres senere livsforløb vil afhænge af de valg, I træffer. Derfor er det også godt at kende sig selv som et skud på og en del af jeres familietræ. Som dette *helt specielle* skud, som vi hver især er på familietræet, henter vi jo vores næring gennem grenene og stammen fra træets rødder nede i den livgivende jord. – Derfor er generationskløften, som alle kender alle vegne, så sørgeligt et fænomen. Årsagerne er mange og til dels forklarlige, men dermed er problemet jo ikke fjernet.

At tage generationskløften op som et personligt problem er nok en af vejene til at lære sig selv at kende på, både for forældrene og deres børn. – Cecil Bødker giver i sin vistnok sidste bog »Tænk på Jolande« et fint og spændende eksempel på, hvordan en kvinde ved at se ind i sig selv frigør sig i mordatter forholdet og fører den livsødelæggende urimelige binding frem til et frit og ligeværdigt forhold – hvis moderen ellers vil gå med ind i det – og det er spørgsmålet!

Ingen af os svæver frit i luften, men står i mange forskellige relationer til hinanden. I det menneskelige fællesskab står vi i mange

grupper i vores indbyrdes forhold. Vi er børn, unge, voksne og gamle. Vi er mand og kvinde, vi er forældre, vi er afkom af forældre, vi er søskende og omfattes af flere eller færre af disse grupper – eller underafdelinger af det menneskelige fællesskab, kunne vi sige. Hvor fællesskabet er levende og meningsfyldt »be-frugter« grupperne hinanden, og livet bliver rigt deraf. Tænk blot på, hvor megen glæde børn og unge har af hinanden! – Men hvor fællesskabet opløses, og grupperne vender ryggen til hinanden, begynder vi at tale forbi hinanden i hver sit sprog, og polariseringen tager fart.

Også her er en vigtig vej ud af vanskelighederne, at se ind i sig selv. Som de kæmpende, usikre og i vort indre nøgne mennesker, som vi er, gør vi på forskellige stadier i livet gode og dårlige, men under alle omstændigheder dyrekøbte erfaringer. Og vi lærer langs ad led, at der også er mange glædelige overraskelser i vente, og først og fremmest frigør det de bundne kræfter i os. Vi, der er forældregenerationen, står på den ene side af generationskløften og er meddelagtige i tingenes tilstand, akkurat som I unge står på den anden side af kløften og er lige så dybt involverede.

De gensidige forklaringer – eller rettere anklager – kender vi alle eksempler nok på. Lad dem ligge. Jeg spørger igen: Vedkommer det os, der er forældregenerationen? Selvfølgelig vedkommer det os, om det kan lykkes at bygge bro over kløften. På hver side af kløften må vi hver især opbygge et brobygningsmateriale, ærligt kassere hvad modparten eller vi selv indser ikke kan anvendes, og positivt være rede til at modtage og give kritik og række hinanden vore svar – behagelige som ubehagelige – så broen bliver stærk og bæredygtig bygget fra begge sider – og måske endda smuk at se på! Frugten af kærligheden mellem mand og kvinde – den gensidige given og modtagen – nemlig barnet – finder vi altid underfuldt smukt. Det kunne jo også hænde, at resultatet af vort fælles brobyggeri over generationskløften blev smukt og medførte genoprettelsen af fællesskabet mellem mennesker i deres forskellige indbyrdes relationer, mennesker der ved at se ind i sig selv og lære sig selv sandt at kende samtidig lærer medmennesket at kende.

I »En dejlig torsdag« af John Steinbeck lader han en af personerne – en pige – sige det frit sådan: »Jeg kan ikke blive glad for andre, før jeg er blevet glad for mig selv!«. Eller som det siges i kristen sammenhæng: »Du skal elske din næste – som dig selv!«. – Vi, den enkelte, står hverken over eller under vor næste, men vor næste står ved siden af os i et fællesskab med os.

I kunne nu, hen mod slutningen af det, jeg vil sige, spørge, hvad jeg vil med disse spredte betragtninger.

Svaret er, at jeg ønsker, at vi skal indse nødvendigheden af at vende os fra de ydre ting, der overveejende beskæftiger os og optager os – og som i disse år ikke ser alt for lystelige

ud mere – og vende os indad mod os selv og spørge: Hvem er jeg? – besvare det og handle derefter! Alt andet bliver lapperier, ikke nybrud, ikke nyt håb eller ny glæde.

Vi må foretage en rejse tilbage til kilderne – livets kilder. Det er en farlig rejse – men lad mig sige det eskimoisk: Vi vil møde en række hjælpeånder undervejs! Eller lad en rejsekammerat som i eventyret! Eller som Trille synger om det, da hun engang møder håbet i mørke:

Og sådan er der altid
et lille lys i mørket,
det står og blafrer dér et sted,
men hvis du vil kunne se det,
må du ikke være mørkeræd.

Er det dog ikke langt mindre farligt end det pseudo-liv, som tiden tilbyder os enten i rusens tidsbegrænsede glemsel eller i sløvende underholdning eller i noget andet, der prøver at dæmpe vor angst? Eller for igen at hen-vise til den fantastiske H. C. Andersen: Tror vi, at vor syge sjæl og krop kan blive helbredt ved at lytte til den mangefarvede mekaniske nattergals dejlige røst, og har vi helt glemt lægedommen i den unseelige – men levende – nattergals sang?

Rejsen tilbage til kilderne er lang og trang – men rummer med sine sejre og nederlag selve livet – og om det forundes os, ender rejsen først, når vi som gamle vise mænd og kvinder lægger os til hvile, »mætte af dage«, som de gamle sagde, og som storfangeren fra Aluk gjorde det.

Glæden og jubelen over den genfundne verdens herlighed og skønhed i solopgangen over Aluk, fik den gamles hjerte til at briste. Men sønnens hjerte åbnedes, og hans øjne så, hvad hans far havde set, og han fandt sig selv.

I dette nu – i dette tidløse øjeblik, da fortiden var død, og fremtiden ikke var til endnu – fødtes en ny storfanger fra Aluk, og han – sønnen – blev et helt menneske.

Studenter af 1982 fra Academia Sorana, mine damer og herrer! Tænk på, at vor skoles våben ikke for ingenting er Fugl Fønix.

Lykke på rejsen!

Jens Christian Chemnitz

Holbergs fødselsdag d. 3. dec. i Det kgl. teater

Det kongelige Teater opfører »Don Ranudo«, og gamle soranere kan reservere billetter til denne aften ved henvendelse til fomodens sekretær, fru Lis Larsen på tlf. (02) 96 43 33 senest den 17. november kl. 14,00.

Billetterne fremsendes pr. brev.
Efter forestillingen er der mulighed for at samles på restaurant Chr. X, Bredgade 29 (lige over for Sankt Annæ Plads) til natmad – 3 snitter 75 kr. – som sammen med billetterne bedes betalt forud til Soransk Samfunds kasserer, civilingeniør Svend Kamman, Tobaksvejen 10, 2860 Søborg på giro 4 00 17 10.

Tilmelding og billetbestilling er bindende.

Stiftelsen Sorø Akademi

I den almindelige bevidsthed er vor skoles navn: Sorø Akademi, men det er faktisk forkert! Skolens navn er Sorø Akademis Skole, og Sorø Akademi er navnet på det gods, der tilhører skolen. I nyere tid har betegnelsen: *Stiftelsen Sorø Akademi* vundet hævd som getegnelse for godset, og så er problemet løst!

Denne stiftelses historie går 840 år tilbage i tiden til 1142, da den sjællandske høvding Skjalm Hvides tre sønner Toke, Ebbe og Asser Riig besluttede at grundlægge et benediktinerkloster på Sorøen, der tilhørte Asser. Det trivedes imidlertid ikke, fordi dets gods var for lille. Men den 13. juni 1161 kom der cisterciensermunke fra Esrom til Sorø, indkaldt af Assers søn biskop Absalon, der sammen med sin familie skænkede meget jordegods, og derefter trivedes klostret så godt, at det blev det rigeste kloster i Norden.

Ved reformationen i 1536 fik Sorø Kloster lov at fortsætte som alderdomshjem for munke, der ikke ville opgve klosterlivet, og da den sidste munk var død, udfærdigede kong Frederik den Anden den 31. maj 1586 sin fundats for en kostskole for 30 adelige og 30 borgerlige drenge i Sorø Klosters bygninger og skænkede denne skole »sit og Kronens kloster med alle dets ejendomme« og truede med »Guds evige hævn og vrede«, hvis nogen af de efterfølgende konger i Danmark skulle formaste sig til at lave om på det. Fundatsens tankegang var halt klar: Kongen skænker Sorø Klosters gods som økonomisk grundlag for skoledriften i al fremtid. Det var den eneste måde, det kunne gøres på dengang, og det er forbavsende, at *Stiftelsen Sorø Akademi har kunnet betale alle skolens udgifter lige til 1958*, hvor driften blev overtaget af staten, fordi skolepengene ved lov blev afskaffet, og eleverne skulle have gratis skolebøger.

I 1958 blev der truffet en aftale med staten, der gik ud på, at staten overtog driften og betalte alle udgifterne hertil, mens stiftelsens driftsoverskud skulle indbetales i statskassen. Skolens bygninger udlåntes til staten, der skulle vedligeholde dem, mens stiftelsen skulle betale nyanlæg.

Fundatstillægget 21. maj 1973

Denne aftale blev ændret i 1973, idet der kom et »tillæg til fundats for Stiftelsen Sorø Akademi af 21. maj 1973, behørigt underskrevet af dronningen. Dette dokument er let overskueligt; det rummer kun 8 paragraffer, og det er det eneste grundlag for stiftelsens virksomhed, idet alle tidligere fundatser må siges at være ophævede.

Tillægget af 1973 er oprettet i tilslutning til fundats af 29. januar 1782 med senere tilføjelser og ændringer. Fundatsen af 1782 blev ophævet i 1784, og den har intet med skolen at gøre, for den gjaldt for Frederik den Femtes Akademi, som ophørte med at fungere kort før år 1800. I 1827 gav Frederik den Sjette nye statutter for det genoplivede Akademi og sko-

len, og disse statutter for skolen har været det juridiske grundlag til 1973. Bestemmelserne for Frederik den Sjettes Akademi blev ophævet i 1849. En naturlig forklaring på, hvorfor man netop opretter fundatstillægget til fundatsen af 1782, er, at man der fandt en ledelsesform, der kunne passe: *en direktion på 3 medlemmer i spidsen for en selvejende institution*. De tidligere fundatser havde arbejdet med hofmestre og overhofmestre som lokale ledere i Sorø.

Fundatstillægget af 1973 er med sine 8 paragraffer som nævnt stiftelsens grundlov.

§ 1. Undervisningsministeriet beskikker en direktion på tre medlemmer og udpeger formanden. Rektor for Sorø Akademis Skole er født medlem. De øvrige to beskikkes for 5 år ad gangen.

§ 2. Stiftelsen er selvejende, og dens formue samt dennes afkast kan kun anvendes efter fundatsens formål. (Dette formål er ikke udtrykt i fundatstillægget, men det må være hele virksomheden i Sorø: Kirken, kirkegårdene, Akademihaven og skolen).

§ 3. Undervisningsministeriet beskikker en administrator efter indstilling af direktionen.

§ 4. Direktionens afgørelser træffes ved stemmeflerhed. Er der stemmelighed, er formandens stemme afgørende.

§ 6. Så længe staten driver skolen som statsskole, er brugsretten til skolens bygninger og idrætsanlæg vederlagsfrit overdraget til staten mod, at staten overtager alle udgifter til vedligeholdelse og hovedstandsættelse af disse.

Stiftelsen vedligeholder Sorø Akademihave som offentligt anlæg med særligt hensyn til skolens interesser.

§ 7. Stiftelsens driftsudgifter og -indtægter søges foreløbig som hidtil bevilget på de årlige finanslove.

§ 8. Stiftelsen kan, hvis forholdene måtte tillade det, beslutte sig til at overtage driften af skolen igen.

Hvad er der opnået efter 1973?

Stiftelsens direktion ser det som sit hovedformål at opretholde miljøet inden for Klosterporten omkring skolen, kirken, kirkegårdene, Akademihaven og Sorø sø. Hertil anvendes stiftelsens overskud. Direktionen har siden sin tiltræden arbejdet energisk på at sanere økonomien, og det er lykkedes. Stiftelsen er rig på papiret, men aktiverne giver langt fra alle udbytte.

Sorø Akademis skovdistrikt omfatter 8.500 tønder land, nogle søer og 57 huse og andre ejendomme, vurderet til 43,7 millioner, 3 større gårde på tilsammen 1.400 tønder land, vurderet til 23,3 millioner, og Akademiområdet med kirke og skole og ejendomme i Sorø by, vurderet til 30,5 millioner, og endelig en formue i værdipapirer på 6-7 millioner, ialt 125 millioner kr. Det lyder imponerende, men stiftelsen har også store forpligtelser. Regen-

Hvem brændte habakukkerne og hvorfor?

I Soranerbladets oktobernummer side 119 har jeg antydnet, at det nok var adjunkterne Poul Hugo Bohn og H. C. P. Hjort, der indledte deres karriere som inspektionshavende på Hovedbygningen med at konfiskere og brænde habakukkerne. Jeg beklager på denne måde at være fremkommet med en forkert formodning, baseret på et opslag i årsskriftet. Hvis jeg havde tænkt mig bedre om, kunne jeg have fået problemet klaret let og smertefrit ved at henvende mig til skolens ældste nulevende lærer, lektor Marcus Pedersen, der lige er fyldt 90 år.

Samme dag, som Soranerbladet kom medlemmerne i hænde, blev jeg ringet op af lektor Marcus Pedersen, der fortalte mig, at det var ham alene, der havde ansvaret for »autodafeen«.

Og årsagen var, at habakukkerne ikke, som Per Amby meget pænt formoder, var et diskret, nærmest symbolsk tegn på kammerdukseværdigheden, men blev anvendt til grove former for »drøjeri«, som de ældre af os uden tvivl allesammen husker eksempler på, men som vi ikke bryder os om at mindes!

Her var altså ikke tale om, som der står i frokostreferatet, der jo ofte er affattet i en spøgende tone, der skal tages »cum grano salis«, »en nævenyttig snyder«, men om en pædagogisk indsats til værn for små og svage drenge, for hvem livet på Hovedbygningen ikke altid var en dans på roser, en indsats, man ikke i øjeblikket blev populær på, men som lagde grunden til den enestående agtelse og kærlighed, som alle gamle soranere, der er kommet i nærmere forbindelse med lektor Marcus Pedersen, nærer for ham, og som giver sig udtryk i, at alle i omtale kalder ham Marcus, en skik, der vel at mærke opstod længe før det blev almindeligt at være dus med sine lærere!

Red.

Stiftelsen Sorø Akademi (fortsat)

sen på Torvet er gennemgribende restaureret for et stort beløb, Søgade 1, 3, 5, 9 og 11 er også gjort i stand, og det gamle gadebillede er en fryd for øjet i modsætning til Søndergade!

Det skal også nævnes, at Stiftelsen hvert år yder et stort tilskud til skolens festkonto, der bl. a. anvendes til at holde kongebal og vandbal for, og Biblioteket får også et stort tilskud hvert år.

Kong Frederik den Andens kostskole fra 1586, der om nogle få år har 400 års jubilæum, er stadig en kostskole og har stadig sit særpræg, ikke mindst takket være den stiftelse, som Absalon skabte grundlaget for, og som takket være Frederik den Anden endnu kan gøre en indsats for skolen og byen og omegnen.

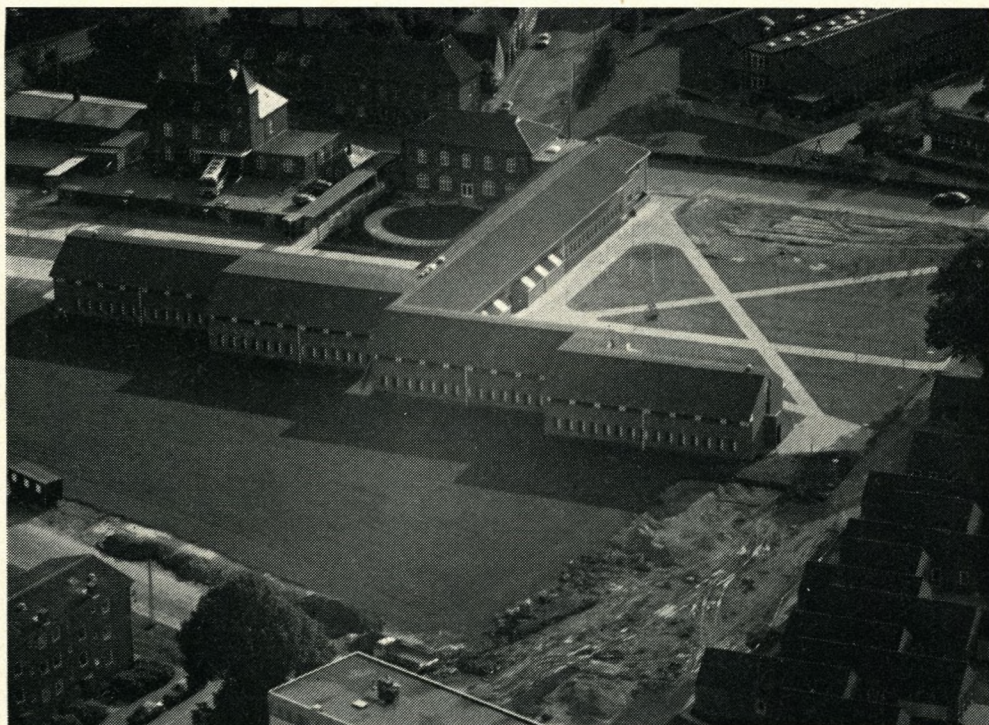
Red.

Runde fødselsdage i nov.

Soransk Samfund lykønsker følgende kammerater, der har rund fødselsdag i november 1982:

1. Godsejer Thorkil Fleuron Dahl (født 1902, R 20), Valnæs, 4840 Nørre Alslev.
2. Direktør Robert Riis (født 1922, S 41), Skodsborgvej 140, 2840 Holte.
3. Godsejer Herbert Schou (født 1902, S 22), Palsgård, 7130 Juelsminde.
5. Fuldmægtig Ragnhild Hoffmeyer (født 1907, S 26), Ordrup Jagtvej 173, 2920 Charlottenlund.
6. Kontorchef Børge Baggesen (født 1907, S 24), Regensen, Torvet 7, 4180 Sorø.
6. Trafikkontrollør Johs. Damholt (født 1932, R 49), Jupitervej 38, 9200 Aalborg SV.
7. Gdr. Gunner Harboe (født 1922, S 41), Skovgård, Fodby pr. 4700 Næstved.
8. Sognepræst Jens Wolf (født 1922, S 42), Vestermarkvej 12, Ingstrup pr. 9480 Løkken.
9. Kontorchef Theodor Jochimsen (født 1907, R 25), Nærum Hovedgade 75, stk., 2850 Nærum.
10. Civ.ing. Jørgen Hasselbalch (født 1922, S 41), Søllerød Terrasse 8, 2840 Holte.
10. Revisor Ole Kjædegård (født 1932, S 51), Rua Monte Alegre 24 B, Apt. S 203, Sta. Teresa, Rio de Janeiro, Brasilien.
10. Grosserer Frode Nielsen (født 1892, 07), Færgegårdsvej 6, Vindeby pr. 5700 Svendborg.
11. Læge Christen Banke (født 1912, S 31), Flensborgvej 28, st., 6200 Åbenrå.
11. Godsejer Lauritz Jørgensen (født 1912, S 31), Søllested Fård, 4920 Søllested.
11. Kart Martin Wichmann (født 1907, 23), Korsgade 18, 8500 Grenå.
12. Direktør Johan Ludvig Dahlerup (født 1897, S 15), Hareskovbo, Skovalleen 8, 2880 Bagsværd.
16. Tandlæge Jørgen Vermehren (født 1912, 27), Kystvejen 72, 4400 Kalundborg.
19. Tandlæge Georg Knudsen (født 1907, S 21), Store Torv 20, 3700 Rønne.
21. Grafiker Johs. Raunsøe Gommesen (født 1897, S 16), Dyssegårdsvej 48, 2860 Søborg.
21. Lrs. Julius Møller (født 1892, S 12), Dahlenstr. 6 A, 2820 Gentofte.
25. Kontorchef Søren Stausholm (født 1912, S 31), Gentoftegade 42, 2820 Gentofte.
28. Læge Kjeld Thorseth (født 1922, S 41), Tangevej 1, 2740 Skovlunde.
29. Sognepræst Jørgen Johs. Glenthøj (født 1922, S 41), Borum pr. 8471 Sabro.
29. Gdr. Bent Geert Olsen (født 1932, 49), Bygaden 24, Vigersted, 4100 Ringsted.

(Hugo Jacobsen, fot.).

Sorø Kommunes nye rådhus

Så fik Sorø kommune endelig et rådhus, for den bygning på Torvet, som i daglig tale kaldes rådhuset, er tinghus og politistation. Så hvis man ikke vil misforstås, bliver det nok nødvendigt at sige det nye rådhus i en årrække!

Der har i en hel del år været tale om et sådant rådhus, og det første projekt viste sig at blive for dyrt, hvorefter byrådet besluttede, at der ikke kunne ofres mere end 25 millioner kr. alt inclusive, og nu ligger rådhuset der opført i røde sten med tegltage, og det er lykkedes at få den gamle bystation, hvori der nu er kantine og byrådssal på 1. sal, passet ind i det nye byggeri, så det ser fornuftigt ud. Der er plads til udvidelser, når det bliver nødvendigt, og det gør det nok! I mellemtiden kan de ledige arealer beplantes med blomster, buske og træer.

Gulvarealet er 4.300 kvadratmeter; borg-

mester Ib Trojaborg tog det første spadestik den 25. november 1980, og på et år var byggeriet færdigt, hvorefter man tog fat på ombygningen af det gamle rådhus, der blev færdigt i maj 1982. Ved indvielsen havde man altså allerede brugt de nye bygninger i et halvt år, og der er almindelig tilfredshed med indretningen. Budgettet holdt. Projektet er udarbejdet af Rasmussen og Schiøtz A/S i Birkerød ved arkitekterne Ib og Jørgen Rasmussen, Vedbæk. Byggeriet blev afleveret 3 måneder før den lovede frist!

Oplysninger til billedet

Til venstre i baggrunden ses posthuset, der ligger på Rådhusvej, som går fra Absalonsgade, der ses i øverste venstre hjørne, til Fægangen. Bygningen i baggrunden til højre er en del af Borgerskolen.

Gammelsoraner fodbold

Gammelsoranerkampene i fodbold fandt i år sted den 29. august. Med vejrguderne i godt lune blev tilskuerne vidne til et par underholdende kampe. Først dystede skolens B-hold mod »de gamle«, som kom foran med 2-0, hvorefter konditionen slap op. Resten af kampen blev en veritabel belejring af »de gamles«

mål, men det lykkedes dog kun skoleholdet at score en enkelt gang til slutresultatet 2-1.

»De unge« spillede herefter mod A-holdet, og den kamp var faktisk endnu mere spændende. A-holdet kopierede nemlig »de gamle« og førte med 2-0, før »de unge« fik tilkæmpet sig overtaget og sejrede med 4-2.

Skal der også være pigefodboldkampe næste år?

Nærmere følger.

Soranerfrokosten den 2. september 1982

Frokosten afholdtes det sædvanlige sted Allegade 10 og på sædvanlig tid kl. 12,15. Der var fremmøde af mange af den gamle garde, men også en del mere sjældne gæster, hvilket altid vækker glæde, så hvis *du*, som kun sjældent kommer eller måske aldrig har været der, skulle få lyst til at komme til en af disse hyggelige frokoster, skal du vide, at du aldrig er fremmed blandt soranere, og at du vil glæde os ved at komme. Lad mig endvidere minde om, at også soranere, der ikke er medlem af Soransk Samfund, er velkomne, så du kan sætte en hvilken som helst soraner stævne ved disse frokoster, men vi ser da gerne, at han indmelder sig!

På denne efterårsdag var mødt to æresmedlemmer Ellen Vibeke Jensen (S 13) og Herluf Krog-Meyer (S 09) – vor trofaste nestor – samt 15 almindelige dødelige: Lars Dalgaard (78), Søren Boalth (73), Henrik Blemmer (45), Palle Taarnhøj (37), Jørgen Fanø (36), K. Jørgensen (34), H. Jørgensen (32), Tholl (33), A. Stauning (29), Dan Fink (27), Erik Neergaard (26), Kongsted (26), Lauritz Schrøder (25), Børge Baggens (24) og Edvard Suhr (14). Vi måtte således celebrere frokosten uden deltagelse af repræsentanter for decenniernes 1950–70.

Desværre var ingen af vore trofaste referenter til stede, og ingen noter blev nedfældet, så da det faldt i min lod at referere, stod det lidt tåget for mig, men jeg husker dog grangiveligt, at det sidste ord var: »Velkomme!«. Forresten husker jeg også, at vi sang: »Jeg veed et sted«, og vi udbragte et leve for vor gamle skole. Jeg husker derimod ikke, om der var indbudt en taler, eller rettere, jeg husker, at der ikke var en inviteret taler, men det betød ikke, at intet vægtigt blev udtalt under måltidet, således medbragte Fanø en meget fin karrikaturtegning af vor gamle lærer Hans Holten von Mauchenheim, kaldet Bechtolsheim. Den ville Fanø overrække Soransk Samfund, og det blev foreslået, at den blev deponeret i Soransk Samfunds arkiv på Akademiets Bibliotek. De øvrige indlæg fortaber sig i tågen, hvilket ikke kan lægges indlæggene til last, men udelukkende må tilskrives den uvøvede referent.

Et indlæg står dog lysende klart, ikke mindst fordi indlæggets fader Dan Fink – en af initiativtagerne til det nuværende arbejde med Frederik den Andens minde – har afleveret det i skriftlig form, som vil blive bragt i Soranerbladet in extenso uden anden kommentar, end at det må bero på en misforståelse et eller andet sted, når det anføres, at der opsættes en »anetavle over fundatsgiver«. Det er tanken at opsætte to tavler i Klosterporten i de to midterste fag på vestsiden i gennemkørslen, én for Sorø Klosters stiftelse og én for skolens stiftelse.

Vel mødt til næste frokost den 7. oktober.

Palle Taarnhøj.

Dan Finks indlæg

Dan Fink (DF) ville gerne kommentere planerne for markeringen af skolens 400 års jubilæum, som behandlet senest på generalforsamlingen den 19. april d.å. Han har tidligere været involveret i sådanne planer og var desværre forhindret i at deltage i generalforsamlingen.

DF læste højt fra formandens beretning: Det er blevet besluttet at opsætte to mindeplader i Klosterporten, en til minde om Absalon og en til minde om skolens stiftelse ..«

Formanden oplyste supplerende, at sidstnævnte mindeplade ikke blot skulle gælde stiftelsen i 1586 ved Frederik II, men tillige omfatte alle efterfølgende fundatsgivere og altså senest Margrethe II.

DF: Denne mindeplade bliver jo en slags anetavle og suppleres med en mindeplade for Absalon, som jo ikke behøver at fejres netop ved denne lejlighed. – Pladerne ophængt i Klosterportens relativt mørke rum, som også befærdes af biler, er en tvivlsom løsning og frilæggelse af den middelalderlige brolægning synes en dårlig ide.

Det er skolens stiftelse i 1586, vi vil fejre og markere på en værdig måde.

DF oplæste det i 1976 af et mini-udvalg af gamle soranere forfattede

Forslag til mindesmærke i Sorø

Frederik den Anden

er kommet til i historiens lys at stå i skyggen af senere initiativtagere og velyndere af de uddannelsesinstitutioner, der fik til huse i Sorø Kloster og i de efterfølgende bygningsanlæg, dog med kirken som fast bestanddel gennem alle omskiftelser.

Frederik den Anden

havde så sent som 1580, i forhold til reformationen i 1536, inddraget Sorø Kloster under kronen og forordnet, at i 1586 Klostret med tilliggende skole »oprettes til en besynderlig og bedre Kongelig Skole« for 30 adelige og 30 uadelige disciple.

Frederik den Anden

var således den oprindelige grundlægger af skolevirksomhed i Sorø, en kendsgerning, der ikke er markeret ved et mindesmærke på skolens grund.

For at råde bod herpå foreslås det Soransk Samfund at tage initiativ til at sætte Frederik den Anden et værdigt minde, som bør markere 400-året for hans skole. – Der er således levnet 10 år til gennemførelse.

Frederik den Anden

bør æres med en skulptur i form af statue, buste eller relief. Placeringen bør være op ad kirken, som også på hans tid var det dominerende led i bygningskomplekset.

– Den lille af træer og hække indrammede

græsklædte plads, der afslutter Fratergården mod øst, synes ideel.

Mindesmærket bør udformes af soraner-kunstnere og bekostes af gamle soranere, eventuelt i fællesskab med andre, der har nær tilknytning til skolen.

DF fortsatte: Jeg vil konkret foreslå en ca. 3 m høj herme og som forbillende henvise til busten af Tycho Brahe på Købmagergades fortov op ad Runde Tårn.

Formanden ville gerne i bestyrelsen drøfte mulighederne, idet der formentlig var penge nok til både mindepladerne i Klosterporten og til en afbildning af Frederik II.

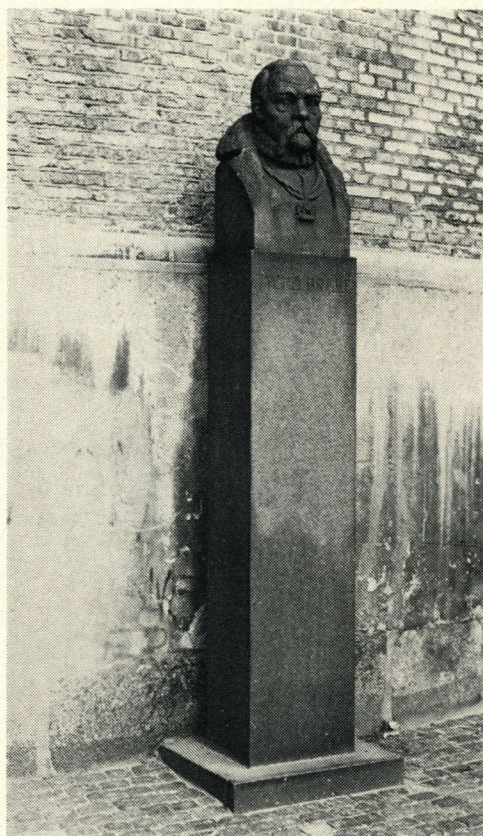
DF mindede om, at de adskillige tidligere tilløb til i Sorø at rejse et mindesmærke for Frederik II var gået i stå. Jvf. Paul Rantzau's oversigt over sagsforløbet i Soranerbladet 1974 nr. 10 og 1975 nr. 1. – Det er derfor glædeligt, at der nu langt om længe er mulighed for en gennemførelse.

DF omtalte det tidsbegrænsede, men strålende, minde for Frederik II i form af den udstilling, som blev afholdt på Malmø Museum i efteråret 1977. – Det illustrerede katalog med en kongebiografi af Palle Lauring cirkulerede rundt frokostbordet. – Det gjorde også Frede P. Jensens »Bidrag til Frederik II's og Erik XIV's historie«.

DF sluttede sine betragtninger med at oplæse første vers af Michel Rosings digt om Frederik II:

»Kong Frederik glæd dig i din grav,
din klostergård,
som du til Danmarks ungdom gav,
har skuet mangan yngling brav,
som styrket blev til livets krav
her i sin vår,
som går til livets kamp med lyst,
mens selv en sæd til lifflig høst
han sår«.

DF: Det er på tide, vi glæder kong Frederik

Tycho Brahes buste ved Runde Tårn

i sin grav og afbetaler på den af mange gamle soranere følte æresgæld.

Ellen Vibeke Jensen syntes ikke, at Klosterportrummet var så mørkt og befærdet med biler, som DF antydede.

Forslag til tekst på mindeplader i Klosterporten

ASSER RIG, TOKE OG EBBE,
SKJALM HVIDES SØNNER
GRUNDLAGDE SORØ KLOSTER

1145.

BISKOP ABSALON
OVERLØD DET

1161

TIL CISTERCIENSERORDENEN
OG SKÆNKEDE DET MEGET GODS.

FREDERIK DEN ANDEN,
DANMARKS OG NORGES KONGE,
SKÆNKEDE SORØ KLOSTERGODS

1586

TIL EN KOSTSKOLE
FOR DANSKE DRENGE

1986

SATTE GAMLE SORANERE
HAM DETTE MINDE.

Øverst på denne plade Hvideslægts hovedvåben: to sølvbjælker på blå bund, nederst Absalons springende hjort.

Øverst på denne plade Frederik II's kongevåben, nederst skolens våben med fugl Fønix og de oldenborgske røde bjælker på gulgrund.

Om Christian Hovmark og Herman Bang

I Soraner-Bladet 1960 (s. 63 flg.) skrev Louis Grandjean en artikel, han kaldte »Hvem var Irene Holm?«. Den slutter med en venlig hilsen til mig »som (skriver han ganske rigtigt) for over 20 år siden arbejdede med denne modelskikkelse hos Bang«.

Nu er atter gået godt 20 år, og når jeg offentliggør nedenstående brev fra Christian Houmark om emnet, går der fuldt så venlige tanker til længst afdøde Grandjean, min brors gamle klassekammerat og nære ven.

På et tidspunkt havde Grandjean overladt mig billederne af »modellen« Ida Hoff og spurgt, om jeg kunne tænke mig at skrive om emnet. Men når jeg dengang ikke følte, jeg kunne løse opgaven, var det netop på grund af dette brev, som Christian Houmark sendte mig som svar på en forsigtig henvendelse. Brevet, der er meget karakteristisk for Houmark, føltes så personligt, at det var mig umuligt at citere selv brudstykker fra det.

Men nu – næsten 30 år efter Houmarks død – forekommer det mig, at netop efterskriften kan indeholde et dulgt ønske om, at brevet i sin helhed måtte blive kendt af andre. For det forsøger jo at belyse og forklare sider hos såvel Herman Bang som Christian Hovmark, der måske har større muligheder for at blive forstået i dag.

Torben Glahn.

1940 31 August.

Hr. Torben Glahn.

Det glæder mig altid, naar jeg møder Udtryk for personlig Interesse for Herman Bangs Digtning, selvfølgelig undervurderer jeg ikke den almindelige Læser og Køber – men alligevel Tak, Ja, det er rigtigt, at Frøken Ida Hoff – jeg gav min kære Ven Grandjean Billeder og Breve ... – er en af Modellerne, eller *noget* af Irene Holm, men det er Alvilda Bach, der har inspireret ham. Han mødte hende engang paa Bornholm, *han* læste op, *hun* gav Undervisning i Dans, han læste, uden at vide, at hun var i Byen, det var forresten selveste Rønne, end sige, at hun var tilstede, en Aften »Irene Holm« og da han fik at vide, at hun havde været der, og at Sætningen om hendes »græsselige Tænder« havde såret hende dybt, saa sendte han hende Aftenens Indtægt. De mødtes aldrig senere. Jamen Danserinden fra det kongelige Teater var Alvilda Bach, hun var Barn fra Ballet-Skolen, men gik vist *fra* i Utide. Hun havde et Barn, en Søn, hun havde ogsaa en Far til ham, men ingen Mand, altsaa borgmesterligt eller præsteligt set. Han optraadte til hendes Begravelse, jeg var ogsaa med, hun blev baaret til Jorden af Kvinder, Medlemmer af et eller andet Værn eller Raad, Højtideligheden tog saa stærkt paa ham, at han for Resteren af de Penge, som var indsamlet til Moderens Jordefærd, satte sig ind paa et Boulevard-Hotel og drak Cham-

pagne med nogle Alfons-lignende Kammerater. Nej jeg *kan* ikke lide litterært Buksekiggeri, hvad vedkommer det Læserne eller Overlæge Helweg om H. C. Andersen var forelsket i den unge Neergaard i Rom, *forliebt* skrev Rubow, og *der* ramte han Forholdet rigtigt, *forliebt*, eller om Herman Bangs Mikael er Fritz Boesen og Axel Esbensen, for det er de to unge og skønne Mænd, han har skildret, de er begge døde, de betød intet som Skuespillere – men blev *hans* Skæbne, snart i overjordisk Fryd, snart i smertelig, legemlig og sjælelig Fornedrelse og Selv-Anklage. Jeg saa det. Det er jo det forfærdende ved at være født homoseksuel, at Naturen forbander os i selve Fødsels-Stunden. *Vi* er ikke født til et Samliv med ham, vi elsker, vi kan bo og lide sammen i nogle Maaned, enkelte Par *fortsætter* Samlivet i gensidig Lede og Foragt, de fleste slutter deres korte Lykke i Drik eller Drama eller Død. *Vi* er fødte til Skøge-Liv. Vor natur og vor bestandige Tro paa og Higen efter at møde *ham*, den *Eneste*, fører os ud i en Tilværelse, der stiller os lige med Skøgen, for *han*, den *Eneste* han findes ikke. Det erfarede dybt ulykkelige Herman Bang, der tilmed følte sig dobbelt ydmyget, fordi han troede, at det ikke var *fint* at være homoseksuel. *Det* hjalp ikke, at jeg henviste til baade Gotha-Kalenderen og Biblen og vor egen, kære Adels-Aarbo.

Hvad jeg har skrevet er Sandhed.

Men selvfølgelig, det *kan* interessere at vide noget om en Forfatters eller Forfatterindes – af de ufortjent lykkeligere, mon de er det, kaldes vi jo abnorme eller perverse – Drifts-Liv, jeg ved, at de skønneste Afsnit i »Ved Vejen«, som Bang til sin død ringe-agtede, skyldtes Betagelsen af en ung Mand paa Stationen Skørping ved Aalborg. Vi føler stærkere, hidsigere, vort Begær er voldsommere, vi er alt-opofrende, tilbødende, vi lader os ydmyge og tilsjofle for at jamre og klage – og samtidig nyde Ydmygelsen i sentimental-hysterisk Smærte – for saa at skilles i en Foragt, der tit sætter Spor for Livet. Saadan var Herman Bang og saadan er vi, de fleste af os, jeg er saadan.

Maaske synes De, det ganske upassende, at jeg skriver alt det til Dem – jeg kender Dem ikke, men Deres Brev viste Hengivenhed for en Kunstner og for et Menneske – der aldrig vovede at være *sig selv*, men levede sit Liv paa den Løgn, at Ingen vidste »noget« om ham, at Ingen kendte ham, det sidste var sandt – og saa bærer De et Navn, som jeg er opdraget til at nære Ærbødighed og Hengivenhed for.

De venligste Hilsner fra

Christian Houmark.

Mit Brev maa De gøre med, hvad De vil – naar jeg er død. Lad mig vide, om De har faaet det.

Brevkassen

Kære redaktør!

Eftersom det vist var min efterlysning i SB juni 81, der startede jagten på habakukkerne, har det glædet mig nu at have fået slutningen på historien. Den af Per Amby nu fremdragne habakuk har jeg selv haft i hånden, men ikke selv været i besiddelse af! Jeg har jo kendt flere af de påførte besiddere, særlig Eigil Berg (R 14), som var ældre bror til min klassekammerat Otto Wilfred Berg. Eigil demonstrerede oven i købet, hvordan den – ihvertfald tidligere – var blevet anvendt på delinkventen: Overarmen vrides om, hvorefter man får et dask eller to på de spændte muskler! Freddy, som jeg selvfølgelig også har kendt, har naturligvis arvet den i 1914 fra Eigil, men da han gik ud af l.g. i året 1914/15, har han taget den med, da han forlod skolen. Kristian Amby har jeg også kendt godt. Han var en del ældre end jeg, men af en eller anden grund tog han sig af mig. Bl. a. reddede han mig fra en drøjetur engang! Da jeg kom til København i 1918, fortsattes venskabet, til han forlod byen. Senere har jeg truffet ham flere gange som politiker.

Af de øvrige på habakukken har jeg kendt Julius Møller, Poul Nørregaard og Svend Gundel. En tak til Per Amby for opklaringen.

Venlig hilsen

H. Kerstens (S 18).

En undskyldning til 45 års jubilarene

Der var to piger med på holdet.

Ester Holm Nielsen
og Bodil Laursen (født Andreasen).

Soranske dødsfald

- ARNE MORELL (S 12)
22. marts 1894 – november 1978
- LAUGE LAURIDSEN (S 32)
19. oktober 1914 – 28. december 1980
- INGEBORG OLSEN (1932)
19. september 1912 – 8. juli 1982
- META PETERSEN født JØRGENSEN (S 13)
14. juni 1895 – 31. august 1982
- PETER P. F. A. MOURIER-PETERSEN (R 30)
10. januar 1914 – 4. september 1982
- CARL CHRISTIAN STRARUP (S 22)
11. januar 1903 – 13. september 1982
- INGEBORG WEST, født SKOV,
gift med rektor A. J. WEST
1. februar 1900 – 18. september 1982
- PALLE HJORTH (S 27)
29. februar 1908–5. oktober 1982
- NIELS SKYUM NIELSEN (S 40)
17. oktober 1921 – 5. oktober 1982
- CALR JOHAN WETCHE SCHMIDT (S 06)
6. marts 1888– . oktober 1982

In memoriam

FRU INGEBOG WEST født SKOV

1. februar 1900–18. september 1982

Fru Ingeborg West var gift med *Axel Jürgensen West* (S 1898), der var adjunkt ved Sorø Akademis Skole 1914–18 og rektor ved skolen 1941 til sin død 1943. To børn blev soranere og flere andre af familien, som det vil kunne ses i familieoversigt Jürgensen – Soraner-Biografier 1822–1900. De to børn er *Lise West gift Pedersen* (S 1942), der døde allerede 28. juli 1971 i Århus og *Christian Jürgensen West* (S 1945), der som faderen blev klassisk-sproglig student og er gået lærervejen både i Danmark, udlandet, nu studiektor i København.

R. af Dbg

Soransk Samfunds formand 1973–76, administrerende direktør i Forenede Kreditforeninger Robert Riis (S 41) er under 16. september 1982 udnævnt til R. af Dbg.

Soranercricket

Årets cricketkamp mellem skolens hold og de udvalgte gammelsoranere blev en helt usædvanlig lige og dramatisk affære i et ligeledes helt usædvanligt godt vejr.

Til gengæld var atmosfæren og arrangementet helt som sædvanligt, og det vil sige helt i top. De gamle fik en fin dag ud af det, og skolens spillere spillede så fremragende, ja, nogle nærmest over evne, at de kunne lugte sejren i halvanden time om eftermiddagen.

Kim Schaumanns unge og halvgamle tropper lagde ud ved gærdet med 114, hvoraf Hans Henrik Nissen, der stadig er lidt af en myte blandt skolens spillere, lavede 42. Dette var dog også nødvendigt for at redde gæsterne, som temmelig hurtigt havde 5 mand ude for 48. Skolens tre hurtigere kastere H. Jelert, Ca. Hansen og N. Cederfeld kastede fjendtligt og økonomisk, og senere fik Mi. Humle 4 gårder. I marken var skoleholdet virkelig fremragende, hvilket lover godt for de kommende år.

Dagens mest positive overraskelse var dog skoleholdets midterste gærdespillere, først Jan Puibaraud og Jørgen Wanstrup, der hævdede totalen fra 2 til 50, og derefter Puibaraud og Henrik Jelert, som i en fase, hvor H. H. Nissen virkelig kastede på fuld damp, stadig kunne score. Femte gårde faldt ved 92, og alt kunne ske. Men de gamle gutter sejrede, og sidste mand var ude ved 108 efter en præstation, hvor ikke kun ovennævnte imponerede.

Ved det afsluttende aftensbord blev følgende begavet: Gammelsoranernes bat gik til Jan Puibaraud, Soransk Samfunds bat til Jørgen Wanstrup og skolens pokal til Robert Brandt-Nielsen.

Hermed var en meget glædelig og lang cricket sæson 1982 slut – men sæsonen 1983 er allerede startet indendørs.

Thomas Petersson.

Jydske afd.'s Holbergfest på Hjerl Hede

Soransk Samfunds Jydske Afdeling indbyder til den traditionelle Holberg-fest, der i år holdes lørdag den 27. november 1981 med middag kl. 18,30, på ny på Hjerl Hede hos Karen og Mogens Wittusen.

Allerede kl. 17 inviterer Karen og Mogens Wittusen på en drink i inspektørboligen, og når det første møde med deres gæstfrihed er overstået, kan man klæde sig om til middagen, smoking eller mørkt tøj.

Der er som sædvanlig indkvarteringsmuligheder for ca. 25, idet man dog bedes medbringe lagentøj og håndklæde. Der er mindre end 5 kilometer til de nærmeste hoteller.

Hele arrangementet, inklusive festmiddag i den opvarmede restauration med vine og morgenfrokost om søndagen, koster 200 kr. pro persona. Der bydes på underholdning, Holberg-tale og dans, og en bar sælger lækende aftensager til købmandspriser.

Tilmeldelse snarest muligt til en af følgende:

Mogens Wittusen, 07 - 44 80 60.
Merete Høgsbro, 08 - 38 42 48.
Hans Andersen, 06 - 25 62 90.

Soranerfrokosten

Taler i november: Helge Hørby (S 38).

Se om tilmelding i oktober-nr.

MEDLEMSKONTINGENTET

er af bestyrelsen fastsat til 75 kr. for 1982. For junior-medlemmer fra og med årgang 1975 samt for medlemmer, der er fyldt 67 år, dog kun 40 kr. Medlemmer, som aftjener deres værnepligt, er kontingentfri et år, når meddelelse herom gives til:

SORANSK SAMFUND: Kassereren

Civilingeniør S. Kamman
Tobaksvejen 10, 2880 Søborg
(01) 69 11 44
Postgiro 4 00 17 10.

BETALING

Til de medlemmer, der er bosat i Danmark, på Færøerne, i Norge, Sverige, Finland og på Island, fremsendes fortrykte girokort.

HENVENDELSER vedrørende:

SORANSK SAMFUND stiles til:

Overlæge Palle Taarnhøj
(Soransk Samfunds formand)
Københavns Amts Sygehus
2800 Glostrup
(02) 96 43 33, lokal 476

Næstformand, lektor mag. art. Thyge Winther-Jensen
Brogården, Lønholt
3480 Fredensborg
(01) 11 87 65 og (02) 28 29 31

SORANERBLADET: Redaktion

Svend Ranvig
Kongebrovej 28
4180 Sorø
(03) 63 08 57 (bedst 18-19)

SORANERBLADET: Administration

Direktør Finn Harlang
Dronningens Tværgade 30, 1302 København K.
(01) 13 86 66

Sorø Bogtrykkeri ApS (03) 63 05 75

Revisionsfirmaet
E. LÜDERS-THOMSEN
statsautoriseret revisor,
Frederiksgade 9, København K
er indtrådt i

RIR·REVISION
STATSAUTORISEREDE REVISORER

● Frederiksgade 9
1265 København K
01-15 44 15

● Ledelse i
RIR·REVISION / København:
Steen Iversen og E. Lüders-Thomsen
statsautoriserede revisorer

○ Himmelev Bygade 70
4000 Roskilde
02-36 60 00

○ Ahlgade 33
4300 Holbæk
03-43 80 11

79

HR J I RAASCHOU-NIELSEN
PARKVEJ 10
2960 RUNGSTED KYST

**Det er svært
at holde fingrene fra
de buttede!**

FAXE
BRYGGERI

Leverandør til det danske folk.